

Jogová filozofia

GMT

2019

Načo je nám filozofia?

- Ľudstvo pri tvorbe svojej kultúry sa vždy snažilo vytvoriť rámec pre svoje skúsenosti a modely. V joge filozofia je džidžňásá – túžba po poznaní.
- Jedným z najdôležitejších otázok, ktoré človek môže pred seba postaviť je „načo sme tu“?
  - Je to len vec náhody a sme proste bioroboti (ako to hovoril jeden juhokórejský genetik)?
  - Je to súčasť nejakého väčšieho procesu – o čom hovoria vedci z okruhu „Inteligentný dizajn“, alebo v jopge „Isvara pranidhana“?
  - Je to možnosť korigovať svoje chyby z minulosti (karma, reinkarnácia, transpersonálna psychológia)?
  - Je to fakt, ktorý nám umožňuje dosahovať momentálne ciele?
  - Je to pobyt v „iluzórnom prostredí“ (maya, lila) umožnený preto, aby sme dospeli k Poznaniu a tak sa prestali stotožňovať s existenciou v tomto prostredí?
  - Sme tu len preto, aby sme konali role, ktoré nám Stvoriteľ či jeho splnomocnenci dali?

Filozofia

- Z toho vyplýva aj to, že človek hľadá modely svojej existencie ne tejto úrovni.
  - Hľadá procesy, ktoré ho dali do tohto prostredia
- Hľadá spôsoby ako sa vyhnúť tomu, aby „karma“ nás ovládala cez ahamkáru a stvorenie.
- Tu odpoveď nám nedá ani anatómia ani fyziológia ani fyzika či iné vedné odbory, lebo ich predmet skúmania týmto smerom nepozera
  - Výnimkou do istej miery je kvantová fyzika resp, kvantoví fyzici.
    - Tí – zdá sa, že sú ochotní pripustiť niečo z jogovej filozofie

Šesť klasických indických filozofií

- Klasické indické filozofie sa tie, ktoré uznávajú vedy (astikja) sú:
  - Njája (logika), Vaišéšika (atomistika), , samkhja, jóga, mimámsa (védické preskripcie vedú k oslobodeniu), védanta.
- Tie, ktoré neruznávajú vedy (nástokja):
  - Čarvaka, Ádžívika, Buddhizmus, džainizmus

Čo je jogová filozofia

- Filozofia jogy v skutočnosti je nesmierne vetvená. Každá škola jogy má svoje preferencie – podľa filozofickej afinity svojho zakladateľa alebo jeho školy.
  - Takto máme Patandžaliho filozofiu
  - Górahathovu, Gherandovu, a ďalšie školy
- Obyčajne sa k joge priradzuje ako základ klasická sankhiovská joga s tým, že Patrandžali ju zmenil a posunul smerom k skúsenostnej – experienciálnej rovine.

Svet podľa sámkhje

1. Puruša		2. Prákrti		
		3. Mahat		
		4. Ahamkára		
<i>Satvický a rádžasický</i>		<i>Tamasický</i>		
5. Manas	6.-10. Päť zmyslových orgánov	11.-15. Päť motorických orgánov	16.-25. Päť jemných prvkov	21.-25 Päť hrubých prvkov
	(džňánendrie)	(karmendrije)	(tanmátry)	(bhúty)
	čuch chuť zrak hmat sluch	rečové rozumové pohybové vylučovacie rozmnožovací e orgány	zvuk dotyk farba chuť čuch	ákáša vzduch svetlo voda vzduch

Puruša (duša)

Prákrti (energia, prahmota)

Mahat (inteligencia)

Ahamkára (individuálne vedomie)

Manas (mysel')

Indrije (zmyslové schopnosti)

Tanmátras (jemné prvky)

Džňána (poznávanie)

Karma
(aktivita)

Šabda
(zvuk)

Sparša
(dotyk)

Rúpa
(tvar)

Rása
(chuť)

Gandha
(vôňa)

Šrotra
(sluch)

Tvak (cit
– dotyk)

Čaksus
(zrak)

Rasana
(chuť)

Ghrána
(Čuch)

Ákáša
(„éter“)

Váju
(vzduch)

Tédžas
(oheň)

Ápas
(voda)

Prithiví
(zem)

Vák
(vyjadrenie)

Upastha
(prokreácia)

Páju
(vylučovanie)

Páni
(uchytenie)

Páda
(pohyb
v priestore)

Mahábhúty (prvky, zmyslové
predobrazy)

Jamy a nijamy

- V jogovej filozofii základom správneho – dharmického života je prispôsobenie sa „rite“ – etickému životnému štýlu.
- Rita je poriadok definovaný vo védach – tj. Uvedomenie si zákonov etického bytia a života, ktorý pre každého má oblasť pôsobenia v synergii so všetkým ostatným.
- Jamy a nijamy definoval tak Patandžali ako aj Svátmáráma.
  - Ahimsa, satja, astéja, aparigraha, brahmačarja
  - Sauča, santóša, tapas, svádhjája a Íšvara pranidhána

Filozofia jogy

- Filozofia jogy je sústredená okolo Patandžaliho joga sutier.
- Larson G.J. a Bhattacharya R.S. 2016 vo svojej knihe Encyclopaedia of Indian philosophies, vol.12:Yoga: India's philosophy of meditation (Motilal Banarsidas, Delhi) hovorí, že aj keď nie je známa identita Patandžaliho a aj keď sú rôzne názory na systemickú jednotu textu, je to koherentné dielo o pohľade na jogový tréning (procesy, stavy).
  - Hovorí, že text berie inšpirácie aj z rôznych externých zdrojov mimo iných z buddhistickej jogy.

Filozofia jogy

- Ďalej, že bez existujúcich komentárov (Vjása, Váčaspati Misra a ďalší) nie je možné text porozumieť’.
- Autor určuje nasledujúce:
- Sámkhja hovorí, že manas, buddhi a ahamkára tvoria antahkaranu (vnútorné nástroje procesov existencie).
- Jóga túto situáciu zjednodušila tak, že uvedené entity zahrnula do pojmu čitta, čo prekladajú rôzne (vedomie, seba-vedomenie, substrát mysle)

Filozofia jogy

- Larson zaujímavo definuje aj Čittavritti ktoré obsahuje aj 3 guny – sattvu („racionálne uvádzanie do poriadku“), radžas – spontánna aktivita a tamas – determináčné zobjektívnenie; „materializácia“.

Filozofia jogy

- Sámkhja definuje sukšma šaríru – jemné telo, ktoré je potrebné na prenos informácií do nasledujúcej inkarnácie.
- Joga hovorí o Čitta vritti – ako o nástroji umožňujúcom fenomenálne skúsenosti. Podľa Larsona Čitta vritti umožňuje poznávanie, chybovosť, vytváranie, spánok, pamätanie (v sanskrite pramána, viparjája, vikapla, nidra, smrti).
- Zaujímavo dharma je tu definovaná ako *charakteristická podoba*. Rozumie sa to ako premena kusu hliny na nádobu.

Filozofia jogy

- Ísvara je v tomto prípade definované ako aparámrista – to čo je nezainteresované na tranzakciách záťaží (kléš, atď.), a na karmických procesoch zrenia (karmických) stôp.
  - klesha karma vipaka ashayaih aparamristah purusha-vishesha ishvara
- Prítomnosť Íšvaru umožňuje bytie všetkého (všetkých vecí)
- Pranidhána znamená hlbokú meditáciu na charaktere (podstaty) transcendencie.

Filozofia jogy

- Samádhi je v tomto koncepte:
  - Sampradžňáta: s obsahom, t.j. vôľou vyvolaný (intencionálne)
  - Asampradžňáta – bez obsahu – nevyvolané vôľou (neintencionálne)
- Znamená to, že asampradžňáta samádhi otvára mysl'ou nesledovateľnú oblasť.

Záver

- Pre tento modul je dôležité, aby sme si uvedomili, že kým filozofi sa snažia porozumieť textu po stránke pojmovej živá joga berie text ako podklad pre prax.
- Swami Rama hovorieval, že nadaný študent jogy keď počuje „Čitta vritti nirodhah“, jeho myseľ padne do samadhi. Stredne nadaný robí Patandžaliho krija jogu, kým menej nadaný musí užívať celú škálu praktík Joga sutry.
- Ale pochopenie filozofie prispieva k tomu, aby sme správne chápali tak naše snahy aj nástroje jogy.